

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

Adresseliste

Deres ref

Vår ref
12/3252

Dato
22.03.2013

Høring - forslag til endring i forskrift om svarthalespove (*Limosa limosa*) som prioritert art

Bakgrunn

Svarthalespove ble utpekt som prioritert art ved forskrift 20. mai 2011. Bakgrunnen var at arten er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste 2010, og at dette virkemidlet ble vurdert å være det mest hensiktsmessige for å ivareta arten, jf. naturmangfoldloven § 5. Underarten *limosa* holder til på dyrket gressmark på Jæren. I forskriften ble det fastsatt forbud mot uttak, skade og ødeleggelse av arten (§ 3). Videre ble det i forskriften (§ 4) blant annet fastsatt forbud mot slått før 15. juli i artens økologiske funksjonsområde. Dette er artens hekkeområde, som i tillegg til selve reirlokalteten omfatter det området ungene bruker rundt reiret i tiden før de blir flyvedyktige. Dette ble ansett å omfatte et areal på ca. 30 dekar per reir.

De fleste ungene er flyvedyktige først i starten av juli. Grunneierne i dette området gjennomfører normalt førsteslått i månedsskiftet mai/juni. Gress høstet etter slåtteforbudet 15. juli kan ikke brukes som fôr. Bøndene må derfor kjøpe inn fôr andre steder som erstatning for dette.

Vesentlig vanskeliggjøring og vesentlig tap

I naturmangfoldloven § 24 første ledd bokstav b er følgende bestemt om restriksjonsnivået i et økologisk funksjonsområde:

"De hensyn som pålegges må ikke medføre en vesentlig vanskeliggjøring av igangværende bruk. Dersom summen av hensyn i etterkant av vedtaket gir restriksjoner som medfører en vesentlig vanskeliggjøring og et vesentlig tap, kan grunneier kreve at området vernes etter

kapittel V eller at det gjøres unntak fra prioriteringen for de aktuelle områdene etter femte ledd.”

På denne bakgrunn ga Fylkesmannen i Rogaland i mai 2012 alle berørte grunneiere en generell dispensasjon fra forbudet mot slått før 15. juli. Norsk Ornitologisk Forening påklaget vedtaket. Direktoratet for naturforvaltning avgjorde i vinter at et forbud mot slått, som medfører et tap på ca. kr 30 000 per hekkende par for en grunneier, må anses som vesentlig vanskeliggjøring og vesentlig tap. Det var dermed grunnlag for å gi dispensasjon slik Fylkesmannen hadde gjort, og klagen ble derfor ikke tatt til følge.

Departementet ser på denne bakgrunn at det er behov for å endre gjeldende regler og praksis for svarthalespove som prioritert art, slik at hensynet til både grunneiere og svarthalespove i større grad ivaretas.

Forslag til endring

Når det gjelder kunnskap om svarthalespove, bestandssituasjon, påvirkningsfaktorer og samlet belastning har departementet lagt til grunn for sitt endringsforslag kgl. res. 20. mai 2011, rapporten *Svarthalespovene på Jæren* og innspill fra Fylkesmannen i Rogaland. Endringsforslaget gjelder mindre justeringer av en allerede omfattende utredet forskrift. Departementet anser at kunnskapen som foreligger er tilstrekkelig. Om lag 20 hekkende par ble registrert på Jæren i 2012. Reproduksjonen var i 2012 bedre enn i 2011, men den er fortsatt for lav til å kunne opprettholde bestanden på sikt. Blant flere ulike trusselfaktorer framstår maskinell slått på hekkeplassene som den viktigste grunnen til at reproduksjonen av svarthalespove er for lav. Departementet anser det derfor som viktig å videreføre bestemmelsen om økologisk funksjonsområde med blant annet regulering av tidspunkt av slått (§ 4) og ikke bare et forbud mot uttak, skade og ødeleggelse (§ 3). Departementet mener de økologiske funksjonsområdene som hovedregel ikke bør være større enn 20 dekar.

Tidspunkt for slått

Departementet legger til grunn, på bakgrunn av Fylkesmannens erfaringer, at de fleste ungene mest sannsynlig vil være på vingene innen 1. juli, selv om det kan være forskjeller fra år til år og mellom par. For reproduksjon vil derfor en tidligere oppstart av slåtten enn 15. juli sannsynligvis ha mindre betydning, jf. naturmangfoldloven § 12, og ikke være i strid med forvaltningsmålet i § 5. Departementet vektlegger i tråd med naturmangfoldloven § 14 at framskynding av dette tidspunktet for gårdbrukerne kan utgjøre en vesentlig økonomisk forskjell. Departementet foreslår følgelig at det skal være tillatt å slå gresset allerede fra 5. juli. Forslag til endring i forskriften § 4 tredje ledd om dette framgår av vedlegg.

Tilskudd til skjøtsel og tilpasset drift

Dersom det ikke eksisterer en økonomisk ordning som sikrer tilskudd til nødvendig skjøtsel og tilpasset drift i de økologiske funksjonsområdene, vil forbudet i § 3 – også med den endring som foreslås i § 4 tredje ledd – i enkelte situasjoner kunne medføre

vesentlig vanskeliggjøring og vesentlig tap. Departementet foreslår derfor et opplegg for tilskudd til skjøtsel og tilpasset drift i det økologiske funksjonsområdet som skal medvirke til at grunneiere ikke opplever slik vanskeliggjøring og tap. Tilskudd må være knyttet til faktiske kostnader og må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Nivået på tilskuddet vil kunne variere på grunnlag av blant annet prisen og tilgang på fôr og antall hekkende par. Departementet viser til forslag til bestemmelse om dette i forskriften § 4 fjerde ledd første punktum. Størrelsen og utformingen av tilskuddene vil bli endelig besluttet senere, men så langt ser departementet for seg en ordning som består av følgende elementer:

- Tilskudd fra Regionalt miljøprogram innanfor svarthalespoven sitt økologiske funksjonsområde. Denne ordningen vil først kunne vere aktuell frå 2014.
- Tilskudd på kr. 1650 pr. daa for fulldyrket grasareal som inngår i det økologiske funksjonsområdet for svarthalespove. Der det gis dispensasjon til slått i perioden 10.-30. juni reduseres satsen til kr. 1320 pr. daa.
- Det vil kunne være aktuelt med ytterligere tilskudd dersom særskilte forhold tilsier det, etter en konkret vurdering.

Dersom forvaltningsmyndigheten ikke tilbyr tilskudd i en situasjon med vesentlig vanskeliggjøring og vesentlig tap, kan grunneier kreve at området vernes etter kapittel V eller at det gis dispensasjon. Bestemmelse om dette framgår av forslaget til endring i § 4 fjerde ledd annet punktum

Departementet mener at endret sluttdato for slåtteforbud, kombinert med muligheten for å søke om tilskudd, vil kunne føre til en bedre ivaretagelse av svarthalespove, jf naturmangfoldlovens § 5, sammenlignet med dagens situasjon. Samtidig vil det på en bedre måte ivareta de grunneierne som eier grunn som omfattes av svarthalespovens økologiske funksjonsområder, jf. naturmangfoldloven § 14.

Tilskudd avhjelper ikke situasjonen

Selv om det gis tilskudd etter forslaget over, vil det i spesielle tilfeller kunne oppstå situasjoner med vesentlig vanskeliggjøring og vesentlig tap. Forslaget til ny bestemmelse i forskriften § 4 fjerde ledd tredje punktum klargjør at grunneier i slike tilfeller kan kreve at området vernes etter naturmangfoldloven kapittel V eller at det gjøres unntak fra prioriteringen etter § 8.

Grunneiere som ikke ønsker å søke om tilskudd

Det kan stilles spørsmål ved om vilkåret "vesentlig tap" anses oppfylt dersom grunneiere vil kunne få tilskudd i henhold til den foreslåtte ordningen, men av ulike grunner ikke søker. Dersom vilkåret "vesentlig tap" ikke anses oppfylt, vil det ikke være hjemmel til å gi dispensasjon eller det vil ikke være grunnlag for å kreve vern av området, jf. naturmangfoldloven § 24 første ledd bokstav b. Departementet mener naturmangfoldlovens formålsbestemmelse, forvaltningsmålet for arter, prinsippet om samlet belastning, prinsippet om miljøforsvarlige teknikker, lokalisering og driftsmetoder og alminnelig tapsbegrensningsplikt taler for at grunneiere ikke vil ha

krav på dispensasjon eller vern dersom de velger å ikke søke om tilskudd etter den foreslåtte ordningen. Departementet har imidlertid ikke tatt endelig stilling til spørsmålet. Dette vil bli avklart før eventuelt vedtak om endringer i forskrift.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget gjelder mindre endring av en allerede vedtatt forskrift. Departementet legger derfor til grunn at forslaget ikke vil ha administrative konsekvenser av betydning for forvaltningsmyndigheten. Det er allerede opprettet en tilskuddsordning for prioriterte arter. Tilskudd i henhold til forslaget dekkes over denne bevilgningen. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen.

For berørte grunneiere og rettighetshavere har forslaget i hovedsak to virkninger. For det første vil det bli mulig å nyttiggjøre seg en større del av avlingen ved at slåttetidspunktet framskyndes. For det andre vil forslaget kunne gi anledning til tilskudd til skjøtsel og tilpasset drift i tilfelle vesentlig vanskeliggjøring og vesentlig tap.

Høringsfrist

Departementet ber om at eventuelle uttalelser sendes postmottak@md.dep.no innen 26. april 2013. Svar kan også sendes Miljøverndepartementet, Postboks 8013 Dep, 0030 Oslo. Av hensyn til fremdrift i saken vil det ikke kunne påregnes utsatt høringsfrist. Liste over høringsinstanser følger ved. Andre enn de som framgår av denne listen kan også sende høringsvar innen nevnte frist. Instansene bes om å vurdere om forslaget bør forelegges for eventuelle underordnede organer.

Med hilsen

Lene Lyngby (e.f.)
ekspedisjonssjef

Kristin Thorsrud Teien
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Vedlegg:

Utkast til forskrift om endring av forskrift om svarthalespve (*Limosa limosa*) som prioritert art

Høringsinstanser:

Andøy kommune
Artsdatabanken
Buskerud Bonde- og småbrukarlag
Bø kommune

Den norske turistforening
Departementenes Servisenter
Direktoratet for naturforvaltning
Finansdepartementet
Finnmark fylkeskommune
Fiskeri- og kystdepartementet
Flakstad kommune
Fornyings- administrasjons – og kirke departementet
Framtiden i våre hender
Friluftslivets fellesorganisasjon
Friluftsrådernes landsforbund
Fylkesmannen i Finnmark
Fylkesmannen i Rogaland
Gjesdal kommune
Greenpeace
Hadsel kommune
Hå kommune
Justis- og beredskapsdepartementet
Klepp kommune
Kommunal- og regionaldepartementet
Kommunenes Sentralforbund
Kommunesektorens organisasjon
Landbruks- og matdepartementet
Miljøstiftelsen Bellona
Moskenes kommune
Natur og ungdom
Natur og ungdom Stavanger
Naturvernforbundet
Norges bonde- og småbrukarlag
Norges bondelag
Norges miljøvernorbund
Norges teknisk- natuvitenskaplige universitet
Norsk biologiforening
Norsk botanisk forening
Norsk entomologisk forening
Norsk institutt for naturforskning
Norsk ornitologisk forening
Norskog
Norske reindriftsstamers landsforbund
Norske samers riksforbund
Nærings- og handelsdepartementet
Olje- og energidepartementet
Reindriftsforvaltningen
Rogaland bonde- og småbrukarlag

Rogaland bondelag
Rogaland fylkeskommune
Røst kommune
Sabima
Samarbeidsrådet for naturvernsaker
Samenes landsforbund
Sametinget
Sortland kommune
Statens landbruksforvaltning
Time kommune
Troms bonde- og småbrukarlag
Universitet for miljø- og biovitenskap
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Utmarksommunenes sammenslutning
Vestvågøy kommune
Værøy kommune
Vågan kommune
WWF Norge
Øksnes kommune

Vedlegg

Forskrift om endring av forskrift om svarthalespove (*Limosa limosa*) som prioritert art

Fastsatt ved kgl.res. ... 2013 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 23 og § 24.

I

§ 4 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Slått før 5. juli, drenering av våtmark og nydyrking er forbudt.

Dersom bestemmelsene i annet eller tredje ledd medfører en vesentlig vanskeliggjøring av igangværende bruk og et vesentlig tap, kan *grunneier kreve tilskudd til tilpasset drift eller skjøtsel av funksjonsområdet etter § 6. Dersom forvaltningsmyndigheten ikke tilbyr tilskudd til skjøtsel* kan grunneier kreve at området vernes etter naturmangfoldloven kapittel V eller at det gjøres unntak fra prioriteringen for de aktuelle områdene etter § 8. *Det samme gjelder dersom slike tilskudd ikke vil være tilstrekkelig for å forhindre vesentlig vanskeliggjøring og vesentlig tap.*

II

Endringen trer i kraft straks.